

Özet Şikayet Rehberi

Komisyonun işlevi

Avustralya İnsan Hakları Komisyonu (Australian Human Rights Commission), belli durumlarda Federal Hükümet kurum ve kuruluşları tarafından yapılan ayrımcılık ve insan hakları ihlalleriyle ilgili şikayetleri inceleyen ve uzlaştıran bağımsız ulusal bir kuruluştur. Komisyon tarafsız bir şekilde hareket eder. Komisyon ayrıca, şikayete ilgili tarafların hiç birisi adına hareket etmez. Şikayette bulunmak istemeniz durumunda bu rehber sizin için yararlı olabilir.

Komisyon beş farklı yasa uygulamaktadır. Bu yasalar şunlardır:

- *1975 Irk Ayrımcılığı Yasası (Racial Discrimination Act 1975)*
- *1984 Cinsiyet Ayrımcılığı Yasası (Sex Discrimination Act 1984)*
- *1986 Avustralya İnsan Hakları Komisyonu Yasası (Australian Human Rights Commission Act 1986)*
- *1992 Özürlü Ayrımcılığı Yasası (Disability Discrimination Act 1992)*
- *2004 Yaş Ayrımcılığı Yasası (Age Discrimination Act 2004)*

İrk

1975 Irk Ayrımcılığı Yasası'nda (Racial Discrimination Act 1975), kişilerin ırk, renk, soy ya da milliyet veya etnik kökenleri nedeniyle, istihdam edilme ve mal ve hizmetlerin sağlanması gibi kamu yaşamının belli alanlarında ayrımcılığa maruz kalmalarının yasalara aykırı olduğu belirtilmektedir. Yasa ayrıca, ırksal nefreti de yasaklamaktadır. Bu, bir kişinin, ırk, renk, milliyet veya etnik kökeniniz nedeniyle açıkça hakaret edici, aşağılayıcı veya sindirici olabilen herhangi bir davranışta bulunması, söz söylemesi ya da yayın yayımlaması durumunda ortaya çıkmaktadır.

Cinsiyet

1984 Cinsiyet Ayrımcılığı Yasası'nda (Sex Discrimination Act 1984), kişilerin cinsiyet, medeni durum ya da hamilelikleri nedeniyle, istihdam edilme ile mal ve hizmetlerin sağlanması gibi kamu yaşamının belli alanlarında ayrımcılığa maruz kalmalarının yasalara aykırı olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, bir kişinin aile sorumlulukları nedeniyle işten çıkarılması da yasalara aykırıdır. Yasa bundan başka, kamu yaşamında cinsel tacizi de yasaklamaktadır. Cinsel taciz, normal bir kişinin, hakaret edici, aşağılayıcı veya sindirici bulabileceği cinsellik içeren istenmeyen bir davranıştır.

Özürlülük

1992 Özürlü Ayrımcılığı Yasası'nda (Disability Discrimination Act 1992), özürlü bir kişinin, istihdam, eğitim ve binalara erişim ile mal ve hizmetlerin sağlanması gibi kamu yaşamının birçok alanında özürlü olmayan bir kişiye göre ayrımcı davranışa maruz kalmasının yasalara aykırı olduğu belirtilmektedir. “Özürlülük” çok geniş olarak tanımlanmakta ve bedensel ve ruhsal özürlülük yanında, vücutta bir hastalığa neden olan organizmaların varlığı da dahil her türlü özürlülüğü kapsamaktadır.

Yasa ayrıca, kişide şu anda ve geçmişte varolan veya gelecekte olabilecek ya da olmasının beklendiği özürlülük durumlarını da kapsamaktadır. Bundan başka, özürlülüğünüz nedeniyle yararlandığınız gereçler, yardımcıları veya eğitilmiş hayvanlar da yasa kapsamındadır.

Yaş

Yaş Ayrımcılığı Yasası'nda (Age Discrimination Act 2004), bir kişinin yaşında ötürü istihdam edilme, mal ve hizmetlerin sağlanması, tesislerden yararlanma, barınma, eğitim ve Federal yasa ve programların uygulanması gibi kamu yaşamının belli alanında ayrımcı davranışa maruz kalmasının yasalara aykırı olduğu belirtilmektedir.

Emeklilik, göçmenlik, vergi, gençlik ücretleri ve eyalet yasaları gibi bazı kamu yaşamı alanları Yasa kapsamına girmemektedir. Ayrıca, belli bir yaş grubuna, o yaş grubuna özgü bir ihtiyacı karşılamaya yönelik fayda sağlamak yasalara aykırı değildir.

İnsan hakları ve istihdam

1986 Avustralya İnsan Hakları Komisyonu Yasası (Australian Human Rights Commission Act 1986), başlıca iki şikayet alanını kapsamaktadır. Birinci alan, Avustralya Federal Hükümeti tarafından ya da onun adına yapılan insan hakları ihlalleri iddiaları ile ilgilidir. İnsan Hakları, *Uluslararası Vatandaşlık ve Siyasi Haklar Anlaşması (International Covenant on Civil and Political Rights)* ve *Çocuk Hakları Anlaşması (Convention on the Rights of the Child)* gibi bu Yasa kapsamında programa alınmış ya da deklare edilmiş belli uluslararası anlaşma ve bildirgelerde belirtildiği şekilde tanımlanmaktadır.

İkinci şikayet alanı, din, siyasi görüş, sosyal köken, yaş, suç kaydı, cinsel tercih ya da sendikal faaliyet nedeniyle istihdam ve mesleki alanda haksız davranışlara maruz kalmayla ilgili şikayetleri kapsar.

İstisna, muafiyet ve savunmalar

Tüm haksız davranışlar yasadışı kabul edilmediğinden, yukarıda belirtilen yasaların hepsi çeşitli istisna ve muafiyetler sağlamaktadır. Ayrıca, hakkında şikayette bulunulan kişiler için bazı savunma yöntemleri de bulunmaktadır.

Şikayette bulunma

Komisyon ücretsiz şikayet hizmeti sağlamaktadır. Ayrımcılık veya insan hakları ihlalden kaynaklandığını düşündüğünüz bir sorunla ilgili olarak tavsiye ve bilgi almak için Komisyona başvurabilirsiniz.

Yasal temsilcinizin olması gerekli değildir. Bir avukatın gerekip gerekmediği kararı tamamen taraflara bağlıdır. Bununla beraber, Komisyonun yasal temsilcilik için herhangi bir parasal destek sağlamadığını bilmeniz gerekir.

Birçok şikayet işlemi Komisyona telefon etmeyle başlamaktadır. Bir şikayet bilgi görevlisi, şikayetinizin Komisyon tarafından ele alınıp alınamayacağını belirlemede size yardımcı olacaktır. Alınması halinde, bir sonraki aşama hakkında bilgilendirileceksiniz. Komisyonun, telefonla bilgi alan kişiler için TTY ve tercümanlık hizmetleri bulunmaktadır.

- Şikayet Danışma Hattı: 1300 656 419.
- Yazılı ve Sözlü Tercümanlık Servisi: 13 14 50.

Komisyona şikayet başvurusunda bulunma

Bazı özel durumların dışında, tüm şikayetlerin Komisyona yazılı olarak yapılması gerekir. Bu herhangi bir yazılı şekilde (e-posta dahil) ve dilde olabilir. Komisyonun şikayet formları bulunmaktadır. Bu formdan edinmek için, Şikayet Danışma Hattı'nı aramanız gerekir. Şikayet formunu kullanmanız gerekmez de, şikayette bulunduğunuz zaman, bize iletmeniz gereken tüm bilgileri ana hatlarıyla açıkladığından, form çok yararlıdır. Şikayet formunu aşağıdaki adrese göndermeniz gerekir.

The Director – Complaint Handling
Australian Human Rights Commission
GPO Box 5218
Sydney NSW 2001

Şikayetiniz nasıl ele alınacaktır?

Şikayet inceleme yöntemi esnekler. Bununla beraber, birçok şikayet genellikle aşağıdaki yöntem izlenerek ele alınmaktadır.

Komisyona gelen tüm şikayet başvuruları Şikayet İnceleme Direktörü (Director, Complaint Handling) tarafından değerlendirilmektedir.

Komisyon görevlileri ayrıntılı bilgi edinmek için sizinle bağlantı kurabilirler. Bundan sonra (Komisyonun şikayetinizin incelenmesi gerektiğine karar vermesi durumunda) Komisyon, durumu, hakkında şikayette bulunulan tarafa (şikayette bulunduğunuz kişi ya da kuruluş) yazılı olarak bildirecek; şikayet formunun/mektubunun bir kopyasını gönderecek ve belli sorular sorarak şikayete ilişkin görüşlerini isteyecektir. Hakkında şikayette bulunulan kişi ya da kuruluş, Komisyonun incelemesine genellikle yirmibir (21) gün içinde yanıt verecektir. Yanıtın bir kopyası size gönderilecektir.

İnceleme ve ilgili bilgilerin elde edilmesinin ardından Başkan aşağıda belirtilen kararlardan birini verecektir:

- şikayeti incelemeye son verme; ya da
- uzlaşma yöntemiyle sorunu çözüme kavuşturmaya çalışma.

Uzlaşma, Komisyon, şikayette bulunan kişi ve hakkında şikayette bulunulan kişi veya kuruluşun, tarafların üzerinde anlaşabilecekleri bir çözüm bulmak amacıyla birlikte çalışmaları durumunda sağlanır. Uzlaşma işlemi, her iki tarafa da, mahkemeye gitmeden sorunlarını anlatma ve sorunu daha az resmi olan bir yöntem ve tarafların üzerinde anlaştıkları koşullarda çözme olanağı sağlamaktadır

Uzlaşma toplantısı yüzyüze, yazışma ya da telefon yöntemleriyle yürütülebilir.

Şikayetin incelenmesine son verilme nedenleri

Şikayetin uzlaşma yöntemiyle çözüme kavuşturulamaması halinde, Başkan şikayet inceleme işlemine son verecektir.

Başkan ayrıca, aşağıda belirtilen konularda ikna olma dahil, diğer bazı nedenlerden ötürü de şikayet inceleme işlemine son verebilir.

- Şikayet konusu davranışın yasadışı olmaması;
- Şikayetin, iddia edilen ayrımcılık olayının gerçekleşmesinin ardından oniki (12) aydan daha uzun bir süre sonra yapılması;
- Gerekçelerin yetersizliği;
- Daha uygun çözüm yönteminin olması ya da kullanılabilmesi; veya
- Konunun, Avustralya Federal Mahkemesi tarafından ele alınmasını gerektiren kamusal bir öneme sahip olması.

Şikayetin, *1975 Irk Ayrımcılığı Yasası*, *1984 Cinsiyet Ayrımcılığı Yasası*, *1992 Özürlü Ayrımcılığı Yasası* ve *2004 Yaş Ayrımcılığı Yasası* uyarınca sona erdirilmesinden sonra, Başkan, oturum ve karar için Avustralya Federal Mahkemesi'ne başvurmanıza olanak sağlayacak olan bir Sona Erdirme Duyurusu (Notice of Termination) gönderecektir. Komisyon dava ile ilgili olarak size yardımcı olamaz. Mahkemeyi kazanamamanız halinde, diğer tarafın mahkeme masraflarını da ödemek zorunda kalabileceğinizi bilmeniz gerekir.

Konunun, *1986 Avustralya İnsan Hakları Komisyonu Yasası* kapsamında istihdam veya mesleki alanda insan hakları ihlali veya ayrımcılığı iddiasıyla incelenmesi halinde, Başkan, yukarıda açıklanan benzer nedenlerden ötürü incelemeyi sürdürmeyi reddedebilir. Ancak, bu Yasa kapsamında mahkemeye başvurulması söz konusu değildir. Başkan, insan hakları ihlali ya da ayrımcılığın olduğuna karar vermesi halinde, konuyla ilgili bir raporu Federal Adalet Bakanı'na (Federal Attorney-General) sunmalıdır. Başkan ayrıca, sorunu çözmeye yönelik önerilerde de bulunabilir. Adalet Bakanı daha sonra bu raporu Parlamento'ya sunmalıdır.

Komisyon haberleşme ayrıntıları

- Şikayet Danışma Hattı: 02 9284 9600 ya da 1300 656 419 (yerel telefon ücreti karşılığında)
- TTY (işitme engelliler için): 1800 620 241.
- Yazılı ve Sözlü Tercümanlık Servisi: 13 14 50.
- E-posta: complaints.info@humanrights.gov.au
- Web Sitesi: www.humanrights.gov.au

Lütfen tüm yazışmaları aşağıdaki adrese gönderiniz:

Director – Complaints Handling
Australian Human Rights Commission
Level 8, 133 Castlereagh Street
Sydney NSW 2000

ya da

GPO Box 5218
Sydney NSW 2001